Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013

2013 dccc 4

RHAN 3

TREFNIADAU AR GYFER LLYWODRAETH LEOL

PENNOD 2

ADOLYGIADAU ARDAL

Prif ardaloedd

23 Adolygu ffiniau prif ardaloedd

(1) Caiff y Comisiwn, o'i wirfodd neu ar gais gan awdurdod lleol, gynnal adolygiad o un neu ragor o brif ardaloedd.

(2) Ond rhaid i'r Comisiwn beidio â chynnal adolygiad o dan is-adran (1) ar gais awdurdod lleol os yw o'r farn y byddai gwneud hynny'n ei rwystro rhag arfer ei swyddogaethau'n briodol.

(3) Y newidiadau y caiff y Comisiwn eu hargymell mewn perthynas ag adolygiad o dan yr adran hon yw—

- (a) y newidiadau hynny i ffin prif ardal y mae o'r farn eu bod yn briodol, a
- (b) o ganlyniad i unrhyw newidiadau i ffin prif ardal, y newidiadau hynny i ffin cymuned, newidiadau i sir wedi ei chadw, newidiadau i gyngor cymuned neu drefniadau etholiadol y mae o'r farn eu bod yn briodol.

(4) At ddibenion y Rhan hon—

- (a) mae cyfeiriad at "newid i ffin cymuned" yn gyfeiriad at—
  - (i) newid y ffin i gymuned;

Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, PENNOD 2. (See end of Document for details)*

(ii) dileu cymuned;

(iii) cyfansoddi cymuned newydd;

(b) mae cyfeiriad at "newid i gyngor cymuned" yn gyfeiriad at—

(i) cyfansoddi cyngor ar gyfer cymuned neu gyngor cyffredin ar gyfer grŵp o gymunedau;

(ii) diddymu cyngor cymuned (un ar wahân neu un cyffredin);

(iii) gwahanu cymuned o grŵp o gymunedau sydd â chyngor cymuned cyffredin;

(iv) ychwanegu cymuned at grŵp o gymunedau sydd â chyngor cymuned cyffredin;

(c) mae cyfeiriad at "newid i drefniadau etholiadol" yn gyfeiriad at newid i'r trefniadau etholiadol ar gyfer unrhyw ardal llywodraeth leol;

(d) mae cyfeiriad at "newid i sir wedi ei chadw" yn gyfeiriad at newid i ardal sir wedi ei chadw;

(e) mae cyfeiriad at "newid i ffin prif ardal" yn gyfeiriad at—

(i) newid y ffin i brif ardal;

[F1](ii) . . . .

[F2](iii) . . . .

Diwygiadau Testunol

F1 A. 23(4)(e)(ii) wedi ei hepgor (21.1.2021) yn rhinwedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (asc 1), **aau. 150(2)(a)**, 175(1)(f)(2)

F2 A. 23(4)(e)(iii) wedi ei hepgor (21.1.2021) yn rhinwedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (asc 1), **aau. 150(2)(a)**, 175(1)(f)(2)

Gwybodaeth Cychwyn

I1 A. 23 mewn grym ar 30.9.2013, gweler **a. 75(2)(b)**

24 Adolygu prif ardaloedd yn dilyn gorchymyn tref newydd

(1) Mae'r adran hon yn gymwys—

(a) pan fo Gweinidogion Cymru wedi gwneud gorchymyn o dan adran 1 o Ddeddf Trefi Newydd 1981 (p. 64) (dynodi ardaloedd o dir ar gyfer trefi newydd) sy'n dynodi unrhyw ardal o dir yn safle i dref newydd, a

(b) pan na fo'r ardal a ddynodwyd felly ar gyfer y dref newydd yn cael ei chynnwys yn ei chyfanrwydd o fewn prif ardal.

(2) Rhaid i Weinidogion Cymru, cyn gynted ag y mae'n rhesymol ymarferol ar ôl dyddiad gweithredu'r gorchymyn, hysbysu'r Comisiwn gan bennu'r prif ardaloedd y mae'r gorchymyn yn effeithio arnynt.

(3) Rhaid i'r Comisiwn, pan ddaw hysbysiad i law o dan is-adran (2), gynnal adolygiad o dan adran 23 o unrhyw brif ardaloedd a bennir yn yr hysbysiad.

Gwybodaeth Cychwyn

I2 A. 24 mewn grym ar 30.9.2013, gweler **a. 75(2)(b)**

Cymunedau

25 Adolygu ffiniau cymuned gan brif gyngor

(1) Caiff prif gyngor gynnal adolygiad o un neu ragor o'r cymunedau yn ei ardal—

(a) o'i wirfodd, neu

(b) ar gais—

(i) cyngor cymuned yn ei ardal, neu

(ii) cyfarfod cymunedol yn ei ardal.

(2) Ond rhaid i brif gyngor beidio â chynnal adolygiad o dan is-adran (1) ar gais cyngor cymuned neu gyfarfod cymunedol os yw o'r farn y byddai gwneud hynny'n ei rwystro rhag arfer ei swyddogaethau'n briodol.

(3) Y newidiadau y caiff prif gyngor eu hargymell mewn perthynas ag adolygiad o dan yr adran hon yw—

(a) y newidiadau hynny i ffiniau cymuned y mae o'r farn eu bod yn briodol, a

(b) o ganlyniad i unrhyw newidiadau i ffiniau cymuned, y newidiadau hynny i gyngor cymuned a newidiadau cysylltiedig i drefniadau etholiadol—

(i) y gymuned neu'r cymunedau sydd o dan adolygiad,

(ii) y brif ardal,

y mae o'r farn eu bod yn briodol.

(4) At ddibenion is-adran (3)(b)(ii), mae adran 30 yn gymwys i brif gyngor fel y mae'n gymwys i'r Comisiwn.

(5) Caiff prif gyngor ymrwymo mewn cytundeb gyda'r Comisiwn er mwyn i'r Comisiwn (o dan adran 26) arfer swyddogaethau'r cyngor o dan yr adran hon.

(6) Caiff y cytundeb fod ar y telerau a'r amodau hynny y mae'r prif gyngor a'r Comisiwn o'r farn eu bod yn briodol.

Gwybodaeth Cychwyn

I3 A. 25 mewn grym ar 30.9.2013, gweler **a. 75(2)(b)**

26 Adolygu ffiniau cymuned gan y Comisiwn

(1) Caiff y Comisiwn, yn unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adran (2), gynnal adolygiad o un neu ragor o gymunedau mewn prif ardal.

(2) Yr amgylchiadau yw—

(a) pan fo'r Comisiwn wedi cytuno i arfer swyddogaethau prif gyngor o dan adran 25(5),

(b) pan fo prif gyngor wedi cyflwyno argymhellion i'r Comisiwn o dan adran 36(5) ac —

(i) argymhelliad y cyngor yw na ddylid gwneud unrhyw newidiadau i ffiniau cymuned,

(ii) nad yw'r cyngor a'r Comisiwn yn gallu cytuno ar yr addasiadau hynny i'r argymhellion y mae'r Comisiwn o'r farn eu bod yn angenrheidiol iddo eu gweithredu,

Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, PENNOD 2. (See end of Document for details)*

(iii) nad yw'r Comisiwn o'r farn ei bod yn briodol i weithredu unrhyw un neu ragor o argymhellion y cyngor, neu

(iv) bod y Comisiwn o'r farn na chafodd yr adolygiad ei gynnal gan y cyngor yn unol â'r Rhan hon neu fel arall ei fod yn ddiffygiol mewn modd sylweddol,

(c) pan na fo prif gyngor wedi cydymffurfio â chyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru i gynnal adolygiad o un neu ragor o'i gymunedau.

(3) Y newidiadau y caiff Comisiwn eu hargymell mewn perthynas ag adolygiad o dan yr adran hon yw—

(a) y newidiadau hynny i ffiniau cymuned y mae o'r farn eu bod yn briodol, a

(b) o ganlyniad i unrhyw newidiadau i ffiniau cymuned, y newidiadau hynny i gyngor cymuned a newidiadau cysylltiedig i drefniadau etholiadol—

(i) y gymuned neu'r cymunedau sydd dan adolygiad,

(ii) y brif ardal,

y mae o'r farn eu bod yn briodol.

(4) Pan fo'r Comisiwn yn cynnal adolygiad yn yr amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adran (2)(b)(iv) neu (c), caiff adennill y gost o wneud hynny oddi wrth y prif gyngor.

(5) Os bydd anghytundeb rhwng y Comisiwn a'r prif gyngor ynghylch y swm sy'n daladwy i'r Comisiwn o dan is-adran (4), caiff Gweinidogion Cymru benderfynu'r swm hwnnw.

(6) O ran unrhyw swm sy'n daladwy i'r Comisiwn o dan yr adran hon, mae modd ei adennill fel dyled sy'n ddyledus i'r Comisiwn.

Gwybodaeth Cychwyn

I4 A. 26 mewn grym ar 30.9.2013, gweler **a. 75(2)(b)**

Siroedd wedi eu cadw

27 Adolygu siroedd wedi eu cadw

(1) Caiff y Comisiwn gynnal adolygiad o un neu ragor o siroedd wedi eu cadw.

(2) Caiff y Comisiwn argymell y newidiadau hynny i ardal sir wedi ei chadw y mae o'r farn eu bod yn briodol.

(3) Wrth ystyried a yw newidiadau i ardal y sir sydd wedi ei chadw yn rhai priodol (p'un ai mewn perthynas ag adolygiad o dan yr adran hon neu fel rhan o unrhyw adolygiad arall) rhaid i'r Comisiwn roi sylw, yn benodol, i'r dibenion dros gadw'r siroedd sydd wedi eu cadw.

(4) At ddibenion y Rhan hon, ystyr "sir wedi ei chadw" yw unrhyw sir a grëwyd gan Ddeddf 1972 yn sir yng Nghymru fel yr oedd hi yn union cyn pasio Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 ond yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf honno neu unrhyw ddarpariaeth a wnaed o dan Ddeddf 1972 neu'r Ddeddf hon a bod y ddarpariaeth honno'n ail-lunio ei ffiniau.

Gwybodaeth Cychwyn

I5 A. 27 mewn grym ar 30.9.2013, gweler **a. 75(2)(b)**

Ffiniau tua'r môr

28 Adolygu ffiniau tua'r môr

(1) Caiff y Comisiwn gynnal adolygiad o gymaint o ffin ardal llywodraeth leol (sy'n cynnwys, at ddibenion yr adran hon, sir wedi ei chadw)—

(a) sy'n gorwedd o dan farc penllanw pan fo'r llanw'n ganolig, a

(b) nad yw'n ffurfio ffin gyffredin ag ardal llywodraeth leol arall.

(2) Y newidiadau y caiff y Comisiwn eu hargymell mewn perthynas ag adolygiad o dan yr adran hon yw—

(a) cynnwys o fewn yr ardal llywodraeth leol unrhyw ardal o'r môr nad yw, ar adeg yr adolygiad, yn ffurfio rhan o ardal llywodraeth leol arall, a

(b) allgáu unrhyw ardal o'r môr sydd, ar adeg yr adolygiad, yn ffurfio rhan o'r ardal llywodraeth leol.

Gwybodaeth Cychwyn

I6 A. 28 mewn grym ar 30.9.2013, gweler **a. 75(2)(b)**

Newidiadau i ddeddfwriaeth:
Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, PENNOD 2.